

การเมืองไทยได้รับพระบารมี

ดร. บุษกรียี หมะ*

หากย้อนมองอดีตการเมืองการปกครองในประเทศไทย นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวมาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีฐานะและพระราชอำนาจตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนด เมื่อปี พ.ศ. 2475 ล่วงมาจนถึงบัดนี้ นับเป็นเวลานานถึง 74 ปี แล้ว เป็น 74 ปี ของระบอบประชาธิปไตยที่มีทั้งความก้าวหน้า การหยุดนิ่งย่ำรอยเท้าเดิม และการถอยหลังสลัดกันไปมาในสายตาของผู้เลื่อมใสศรัทธาและสนใจติดตามพัฒนาการของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา 74 ปี ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยนั้น อำนาจทางการเมือง มิได้ตกอยู่ในกำมือของประชาชนอย่างแท้จริงสมดังความหมายของระบอบประชาธิปไตยที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Democracy ซึ่งมาจากรากศัพท์ภาษากรีก 2 คำ คือ Demos แปลว่า ประชาชน กับ Kratos แปลว่า อำนาจ เมื่อนำ 2 คำนี้มารวมกันมีความ

*ร.บ. (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; ร.ม. (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ ร.ด. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประธานโปรแกรมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

หมายความว่าอำนาจเป็นของประชาชน¹ ส่วนภาษาไทย คำว่า “ประชาธิปไตย” กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้ทรงบัญญัติคำนี้ โดยเอาคำว่า “ประชาชน” สนิทกับ “อธิปไตย” ซึ่งมีความหมายไม่แตกต่างกันว่า หมายถึง อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน² แต่กลับตกอยู่ภายใต้การครอบครองของชนชั้นนำบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งเราสามารถพิจารณาได้จากเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับตั้งแต่อดีตจะประจักษ์แจ้งกับความจริงข้อนี้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุที่รัฐธรรมนูญนั้น นอกเหนือจากการเป็นกฎหมายสูงสุดแล้ว ยังสะท้อนถึงสัมพันธภาพทางอำนาจที่แจ่มแจ้งว่าใคร กลุ่มใด เป็นผู้ได้อำนาจมากน้อยเพียงใดในสังคม เช่น ในแง่สิทธิมนุษยชนรัฐธรรมนูญของไทยโดยส่วนใหญ่จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในขณะที่กลับเพิ่มอำนาจให้กับผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2502 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว (แต่นำไปใช้ยาวนานเป็นเวลาเกือบ 10 ปี มายกเลิกเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2511) ที่ร่างขึ้นหลัง

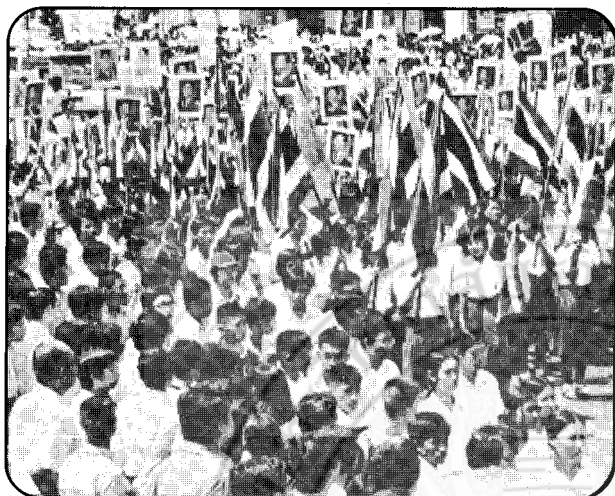
จากคณะปฏิวัตินำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก่อการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเนื้อหาสาระสั้นมากเพียง 20 มาตรา เท่านั้น แต่ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารกว้างขวางมาก อาทิ มาตราที่ 17 ให้อำนาจพิเศษแก่นายกรัฐมนตรี โดยมติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการหรือกระทำการใด ๆ เมื่อเห็นสมควร เพื่อประโยชน์ในการระงับหรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักรหรือราชบัลลังก์ หรือการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลาย ก่อวินหรือคุกคามความสงบที่เกิดขึ้นภายในหรือมาจากภายนอกราชอาณาจักร

ในช่วงแรกของการพัฒนาการ

¹ Andrew Heywood. *Politics*. 2nd ed. New York: PALGRAVE. 2002. p. 68.

² วรรณา เจียมศรีพงษ์ “ประชาธิปไตย” ใน *การเมืองเบื้องต้น*. พลศักดิ์ จิรไกรศิริ(บก.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2531. น. 217.

ต่อมาเมื่อสังคมไทยเกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งรับอานิสงส์จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายใต้การบริหารประเทศของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ได้เกิดกลุ่มพลังอำนาจใหม่ที่มาจากภาคธุรกิจ คือ พ่อค้า นักธุรกิจ ซึ่งในระยะหลังได้หนีจากการเกาะกลุ่มอยู่กับกลุ่มอำนาจราชการเข้าสู่วงจรรอำนาจทางการเมืองด้วยตนเองผ่านการจัดตั้งพรรคการเมืองและสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเอง⁴

ประชาธิปไตยโดยอำนาจทางการเมืองตกอยู่ในมือของข้าราชการประจำการโดยเฉพาะข้าราชการทหาร ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลในทางการเมืองผ่านการรองรับของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ให้ข้าราชการประจำดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองได้ในเวลาเดียวกัน นอกจากการเข้ามามีอิทธิพลอย่างชอบธรรมเพราะมีกฎหมายสูงสุดเข้ามารองรับแล้ว กองทัพยังได้ใช้อำนาจอิทธิพลที่มีอยู่แทรกแซงการเมืองไทยในวิถีทางที่ผิดปกติไปจากครรลองของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การทำรัฐประหารด้วยเหตุที่มีมุมมองต่อระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยและการแก้ไขปัญหามองทางการเมืองเป็นการเฉพาะของตนเอง⁵

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้นำมาสู่วิกฤติทางการเมืองไทยครั้งสำคัญ 3 ครั้ง คือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519 และเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ส่วนหนึ่งของสาเหตุแห่งวิกฤตเกิดมาจากความขัดแย้งของกลุ่มพลัง 2 กลุ่มนี้ โดยที่ผลกระทบความเสียหายในวงกว้างกลับตกอยู่กับผู้คนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งสวนทางกับเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

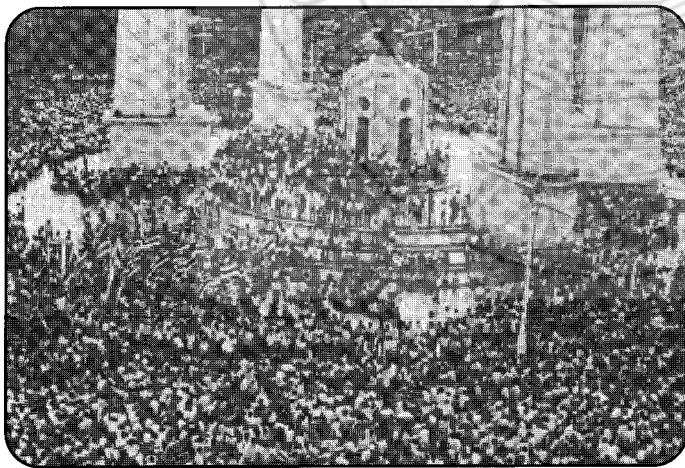
อย่างไรก็ตาม นับเป็นบุญวาสนาอย่างใหญ่หลวงของปวงชนชาวไทย เพราะยามที่เกิดวิกฤติทางการเมือง ด้วยพระบารมีของ “ในหลวง” เหตุการณ์ร้ายต่าง ๆ ระเบิดดับลงได้ทุกครั้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช จะทรงเข้ามาปกป้องแก้ไขวิกฤติทางการเมืองด้วยพระปรีชาสามารถด้วยความเป็นธรรม ทรงปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชอำนาจในทางประเพณีปฏิบัติ 3 ประการ ได้แก่ พระราชอำนาจในการที่จะทรงพระราชทานคำแนะนำเตือนสติ (The right to warn) พระราชอำนาจที่จะทรงได้รับการปรึกษา (The right to be consulted)

³งานที่อธิบายถึงความคิดของทหารไทยต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่น่าสนใจได้แก่เฉลิมเกียรติผิวนวล. *ประชาธิปไตยแบบไทย : ความคิดทางการเมืองของทหารไทย (2519-2529)*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2533. ; สุรชาติ บำรุงสุข. *ทหารกับประชาธิปไตยไทย จาก 14 ตุลา สู่อำนาจปัจจุบันและอนาคต*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก. 2541.

⁴โปรดดูคำอธิบายถึงกลุ่มพลังต่าง ๆ ทางการเมืองและการก่อเกิดความขัดแย้งจนนำไปสู่วิกฤติทางการเมืองจากงานของ ลิขิต ธีรเวคิน. *การเมืองการปกครองของไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2541. น. 122-154.

และพระราชอำนาจที่จะทรงสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล (The right to be encourage)⁵ ทรงดำรงพระองค์อย่างเป็นกลางมิได้เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ทรงถือประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ อันเป็นหลักสำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เกี่ยวกับการใช้พระราชอำนาจในทางประเพณีปฏิบัติ 3 ประการดังกล่าว พอจะกล่าวรายละเอียดโดยสังเขปได้ดังนี้ คือ เหตุการณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มนักศึกษา กลุ่มหนึ่งเดินแจกใบปลิวเรียกร้องให้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญภายใต้การบริหารประเทศของนายกรัฐมนตรี จอมพล ถนอม กิตติขจร จนถูกตำรวจจับกุมตัว และได้กลายเป็นชนวนให้นิสิต นักศึกษา และประชาชนจำนวนมากได้มารวมตัวกัน บริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลปล่อยตัวผู้ที่ถูกจับกุมและให้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ภายใน 6 เดือน รัฐบาลได้ตัดสินใจใช้กำลังทางทหารเข้าสลายกลุ่มนักศึกษาและประชาชน ทำให้มีผู้คนบาดเจ็บ และล้มตายเป็นจำนวนมาก⁶

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชได้ใช้พระราชอำนาจข้อแรกคือการพระราชทานคำแนะนำเตือนสติ (The right to warn) โดยพระองค์ทรงมีพระกระแสพระราชดำรัสพระราชทานแก่ประชาชนคนไทย ทางสถานีโทรทัศน์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 เวลา 19.40 น. ความว่า

“วันนี้เป็นวันมหาวิปโยคที่น่าเศร้าสลดอย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย ตลอดระยะเวลา 6-7 วันที่ผ่านมา ได้มีการเรียกร้องและการเจรจา กัน จนกระทั่งนักศึกษาและรัฐบาลทำข้อตกลงได้ แต่แล้วมีการขว้างระเบิดขวดและยิงแก๊สน้ำตาขึ้น ทำให้เกิดการปะทะกัน และมีคนได้รับบาดเจ็บหลายคน ความรุนแรงได้ทวีขึ้นทั้งพระนคร ถึงขั้นจลาจล และยังไม่สิ้นสุด มีคนไทยด้วยกันต้องเสียชีวิตนับร้อย ขอให้ทุกฝ่ายทุกคนจงระงับเหตุแห่งความรุนแรง ด้วยการตั้งสติยับยั้งเพื่อให้ชาติบ้านเมืองคืนสู่สภาพปกติเร็วที่สุด

อนึ่ง เพื่อขจัดเหตุร้ายนั้น จอมพล ถนอม กิตติขจร ได้ขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อค่ำวันนี้ ข้าพเจ้าจึงแต่งตั้งให้นายสัญญาธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ขอให้ทุกคน ทุกฝ่าย

⁵ชลธิ ยังตรง “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชกับการปกครองไทย” ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชกับการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2539. น. 68.

⁶เหตุการณ์ครั้งนี้ มีงานหลายชิ้นที่บรรยายและพยายามอธิบายว่าเกิดอะไรขึ้น เช่น ไครงการวิถิทรศน์. ประชาภิวัฒน์ : บทเรียน 25 ปี 14 ตุลา. พิทยา ว่องกุล (บก.) กรุงเทพฯ: ไครงการวิถิทรศน์. 2541 ; ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และอรรถศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ (บก.). จาก 14 ตุลา ถึง 6 ตุลา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์. 2541.

ร่วมกันสนับสนุนเพื่อให้คณะรัฐบาลใหม่สามารถบริหารงานแผ่นดินได้ โดยมีประสิทธิภาพเรียบร้อยได้โดยเร็ว ยังความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรืองให้บังเกิดแก่ประเทศและประชาชนชาวไทยโดยทั่วกัน”

เหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดขึ้นอีกครั้ง และถือว่ารุนแรงกว่าเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 คือ เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 นอกจากนี้จำนวนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์เป็นจำนวนมากแล้ว ผู้เคราะห์ร้ายยังต้องประสบเคราะห์กรรมด้วยวิธีการที่รุนแรงกว่าด้วย เช่น การถูกแขวนคอ การถูกเผาขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เป็นต้น⁷

เหตุการณ์ความรุนแรงครั้งนี้เริ่มต้นเมื่อนักศึกษาและประชาชนเคลื่อนไหวคัดค้านการเดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทยของจอมพลถนอม กิตติขจร ในสถานภาพของสามเณร เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2519 จนเกิดเหตุการณ์ผู้คัดค้านถูกฆ่าแขวนคอ 2 ศพ ที่จังหวัดนครปฐม ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (ศนท.) และกลุ่มพลังต่าง ๆ จึงได้ชุมนุมกันที่สนามหลวง เมื่อวันที่ 29

กันยายน 2519 เรียกร้องให้รัฐบาลเร่งจัดการให้สามเณรถนอมเดินทางออกนอกประเทศ และให้จับกุมตัวฆาตกรฆ่าแขวนคอประชาชนมาดำเนินคดีโดยเร็ว เมื่อรัฐบาลไม่ได้ดำเนินการตามที่เรียกร้อง วันที่ 4 ตุลาคม 2519 จึงเกิดการชุมนุมขึ้นอีกที่สนามหลวง โดยมี ศนท. เป็นแกนนำต่อต้านการกลับมาจากสามเณรถนอม มีนักศึกษาและประชาชนเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ต่อมาได้ย้ายการชุมนุมไปที่ลานโพธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์⁸ ซึ่งเหตุการณ์หลังจากนั้นได้กลายเป็นโคกนาฏกรรมครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่งของประวัติศาสตร์การเมืองไทย⁹

เหตุการณ์ความรุนแรงครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้แก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว เหตุการณ์ความรุนแรง ความวุ่นวายต่าง ๆ จึงกลับคืนสู่สภาวะปกติอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ก็ด้วยเดชพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ผู้ทรงเป็นที่เคารพสักการะ และเป็นศูนย์รวมแห่งความศรัทธาและความจงรักภักดีของปวงชนชาวไทยอย่างมั่นคง¹¹

ในปี 2535 ไม่มีใครคาดคิดว่าเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองเมื่อครั้งเดือนตุลาคม ปี 2516 และเดือนตุลาคม ปี 2519 จะหวนกลับสู่สังคมไทยอีกครั้งหนึ่ง เพราะหลายคนคงตระหนักได้ว่า เหตุการณ์ดังกล่าวนี้มีแต่ความสูญเสียทั้งเลือดเนื้อและทรัพย์สินต่อคนไทยทั้งหมด แต่แล้วในเดือน พฤษภาคม ปี 2535 เหตุการณ์แห่งความเลวร้ายก็หวนกลับคืน

⁷ หอสมุดรัฐสภา. **รัฐสภาไทยได้ร่วมพระบารมี 50 ปี ทรงครองราชย์**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2539. น. 78 - 79.

⁸ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และอำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์ บรรณาธิการ. **อ้างแล้ว**

⁹ หอสมุดรัฐสภา. **อ้างแล้ว**. หน้า 83 - 85

¹⁰ ผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดของเหตุการณ์ เนื่องจากไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักของบทความชิ้นนี้ ผู้สนใจสามารถศึกษาได้จากงานหลายชิ้นที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในครั้งนี้โดยตรง เช่นที่ได้ยกตัวอย่างมาแล้วในเชิงอรรถลำดับที่ 7

¹¹ หอสมุดรัฐสภา. **อ้างแล้ว**. หน้า 84-85.

ผู้สังคมนไทยอีกครั้งเมื่อเกิดความเคลื่อนไหวของประชาชนนำโดยเรืออากาศตรีฉลาด วรฉัตร เริ่มอดอาหารประท้วงบริเวณหน้าที่ทำการรัฐสภาต่อต้านการขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอกสุจินดา คราประยูร เนื่องจากเห็นว่า ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน และเป็นการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ที่ดำเนินการยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534

หลังจากนั้น เหตุการณ์วิกฤตก็เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 17-18 พฤษภาคม 2535 เมื่อกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงได้ทำลายอาคารสถานที่ราชการบริเวณถนนราชดำเนิน ในขณะที่ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้กำลังอาวุธสลายการชุมนุมจนเกิดการบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก

เหตุการณ์ครั้งนั้นในวันที่ 20 พฤษภาคม 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงพระราชทานพระราชวโรกาสให้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี และพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษ นำ พลตรีจำลอง ศรีเมือง อดีตหัวหน้าพรรคพลังธรรม หนึ่งในแกนนำของกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงเข้าเฝ้าทูลใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ในโอกาสนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้พระราชทานพระราชดำรัสให้ พลเอกสุจินดา คราประยูร และ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ซึ่งเป็นเสมือนผู้แทนของฝ่ายต่าง ๆ ช่วยกันแก้ไขปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้น ความว่า

“ปัญหาววันนี้ไม่ใช่ปัญหาของการบัญญัติหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่ปัญหาทุกวันนี้ คือ ความปลอดภัยและขวัญของประชาชน... ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านโดยเฉพาะสองท่าน พลเอกสุจินดา คราประยูร และ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ช่วยกันคิด คือ หันหน้าเข้าหากัน ไม่ใช่เผชิญหน้ากัน เพราะว่าประเทศของเรา... เป็นประเทศของทุกคน... อันตรายทั้งนั้น มีแต่แพ้ คือ ต่างคนต่างแพ้ผู้

ที่เผชิญหน้าก็แพ้ แล้วที่แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ... ฉะนั้นจึงขอให้ทั้งสองท่านเข้ามา คือ ไม่เผชิญหน้า แต่ต้องหันหน้าเข้าหากัน และสองท่านนี้เท่ากับเป็นผู้แทนของฝ่ายต่าง ๆ คือ ไม่ใช่สองฝ่าย คือ ฝ่ายต่าง ๆ ที่เผชิญหน้ากัน ให้ช่วยแก้ปัญหาปัจจุบันนี้ คือ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นแล้วก็เมื่อเยียวยาปัญหานี้ได้แล้ว จะมาพูดกันปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรสำหรับให้ประเทศไทยได้มีการสร้างพัฒนาขึ้นมาได้กลับมาคืนได้โดยดี อันนี้เป็นเหตุผลที่เรียกท่านทั้งสองมา และก็เชื่อว่าทั้งสองท่านก็เข้าใจว่าจะเป็นผู้ที่ได้สร้างประเทศจากสิ่งปรักหักพัง แล้วก็จะได้ผลในส่วนตัวมากกว่า ได้ทำดี¹²

และล่าสุด ในปี 2549 นี้ วิกฤติทางการเมืองเกิดขึ้นอีกครั้ง เมื่อผู้คนในสังคมนไทยส่วนหนึ่งแสดงความไม่พอใจต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนายกรัฐมนตรีและการบริหารประเทศของพรรครัฐบาลจนนำไปสู่การเดินขบวนขับไล่่นายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งรวมทั้งปฏิเสธความชอบธรรมของการเลือกตั้งครั้งใหม่ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพราะไม่ต้องการให้นายกรัฐมนตรีและพรรครัฐบาลหวนกลับมาใช้อำนาจใหม่อีกครั้งจนทำให้สังคมนไทยเกิดความแตกแยกออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งให้การสนับสนุนรัฐบาลให้บริหารประเทศต่อไปกับอีกฝ่ายหนึ่งที่ต้องการให้นายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งและไม่

¹² หอสมมติรัฐสภา. อ้างแล้ว น. 91-92

ต้องการให้รัฐบาลหวนกลับมาใช้อำนาจ
อีกต่อไปพร้อมทั้งร้องขอ “นายก
พระราชทาน”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงระงับ
วิกฤติทางการเมืองที่เกิดขึ้นนี้อีกครั้ง
ก่อนที่เหตุการณ์จะบานปลายไปสู่
ความรุนแรง ด้วยการพระราชทานพระ
ราชดำรัสแก่ประธานศาลปกครองและ
คณะที่เข้าเฝ้า เมื่อวันที่ 25 เมษายน
2549 ซึ่งมีการเผยแพร่ผ่านทางสถานี
โทรทัศน์ทุกช่องเพื่อเตือนสติแก่คนไทย
ทุกฝ่าย ความว่า

“เดี๋ยวนี้ยุ่งเพราะว่าถ้าไม่มีสภาผู้
แทนฯ ก็ไม่มีทางที่จะปกครองแบบ
ประชาธิปไตย ของเรามีศาลหลายชนิด
มากมายแล้วมีสภาหลายแบบ แล้วทุก
แบบจะต้องเข้ากัน ประองตองกัน แล้วคิด
ทางที่จะแก้ไขได้ ในเมื่อตอนนี้ค่อนข้างจะ
ประหลาดหน่อยที่ขอร้องอย่างนี้ ไม่อย่าง
นั้นเขาก็ต้องบอกว่าทำมาตรา 7.. มาตรา 7
ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งขอยืนยันว่า มาตรา 7
นั้นไม่ได้หมายถึงให้มอบให้พระมหากษัตริย์
มีอำนาจที่จะทำอะไรตามชอบใจ ไม่ใช่...

มาตรา 7 นั้นพูดถึงการปกครองแบบ
มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไม่ได้บอก
ว่าให้พระมหากษัตริย์ตัดสินใจ ทำได้ทุกอย่าง
ถ้าทำเขาก็จะบอกว่าพระมหากษัตริย์ทำ
เกินหน้าที่ ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยทำเกินหน้าที่
ถ้าทำเกินหน้าที่ก็ไม่ใช่ประชาธิปไตย ก็

อ้างถึงเมื่อครั้งก่อนนี้ เมื่อรัฐบาลมี...อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ตอน
นั้นไม่ได้ทำเกินอำนาจของพระมหากษัตริย์ ตอนนั้นสภามีอยู่
ประธานสภา รองประธานสภา มีอยู่ รองประธานสภา ทำ
หน้าที่แล้วมีนายกที่สนองพระบรมราชโองการได้ตามรัฐธรรมนูญ
ในครั้งนั้น ไม่ได้หมายความว่าที่ทำครั้งนั้นผิดรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่ตอน
นั้นก็ไม่ใช่ นายกพระราชทาน

นายกพระราชทานหมายถึงตั้งนายกโดยไม่มีกฎเกณฑ์อะไรเลย
ตอนนั้นมีกฎเกณฑ์ เมื่อครั้ง อาจารย์สัญญาได้รับตั้งเป็นนายก เป็น
นายกที่มีผู้รับสนองพระบรมราชโองการ คือรองประธานสภา
นิติบัญญัติ...”

เราจะเห็นได้ว่าเหตุการณ์เลวร้ายทางการเมืองที่เกิดขึ้น
ในสังคมไทยในช่วงที่ผ่านมา ผอณคลายระงับลงไปได้ด้วยดีก็
ด้วยพระบารมีของ “ในหลวง” ที่ทรงวางตัวเป็นกลางใน
ทางการเมือง ด้วยการให้พระราชอำนาจในทางประเพณี
ปฏิบัติด้านการเตือนสติให้กับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้รู้จักแก้
ปัญหาด้วยปัญญา ส่งผลให้ 74 ปี ของประชาธิปไตยไทย
สามารถประคับประคองมาได้และมองเห็นถึงอนาคตอย่างมี
ความหวังว่า ระบอบประชาธิปไตยของไทยจะมีความหมาย
สมตามเจตนารมณ์ที่วางไว้ กล่าวคือ เป็นการปกครองที่
อำนาจเป็นของประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างแท้จริงไม่ใช่เพียง
คนบางกลุ่ม บางพวกเท่านั้น

กนก วงษ์ตระหง่าน ให้ข้อสรุปว่า¹³

“หัวใจของพระมหากษัตริย์ คือ ภาระหน้าที่ของ
พระมหากษัตริย์ที่ทรงมีต่อประเทศชาติและประชาชน นั่นคือ
จะต้องทรงปกป้องคุ้มครองประเทศชาติและประชาชนให้มี
ความปลอดภัย และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสงบสุข ทั้งนี้ การ
ปฏิบัติภาระหน้าที่สำคัญนี้ พระมหากษัตริย์ จะต้องทรงยึดใน
หลักธรรมโดยเฉพาะจากพระพุทธศาสนา กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ
พระมหากษัตริย์ไม่สามารถที่จะปกครองประเทศชาติแล
ประชาชนตามพระราชหฤทัยโดยลำพัง หากแต่จะต้องตั้งอยู่

13 กนก วงษ์ตระหง่าน. แนวพระราชดำริด้านการเมืองการปกครองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. สถาบันไทยศึกษา
และฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . 2531. น. 26

ในหลักธรรมแห่งการปกครองที่สถาบันพระมหากษัตริย์ยึดถือปฏิบัติมา ถ้าพิจารณาในแง่นี้ก็จะเห็นว่าพระมหากษัตริย์มิใช่ผู้ปกครองที่จะมาแสวงหาความยิ่งใหญ่ให้แก่ตนเอง หากแต่เป็นผู้ปกครองที่เต็มไปด้วยความรักใคร่และเมตตาที่มีต่อประเทศชาติและประชาชน”

พวกเราชาวไทยทุกคนต่างล้วนตระหนักเป็นอย่างดีว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชมิใช่ผู้ปกครองที่จะมาแสวงหาความยิ่งใหญ่ให้แก่พระองค์เอง หาก

แต่ทรงเป็นผู้ปกครองที่เต็มเปี่ยมไปด้วยภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อประเทศชาติและประชาชนชาวไทยอย่างแท้จริง สมดังปณิธานของพระองค์ ที่พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า

“เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กนก วงษ์ตระหง่าน. แนวพระราชดำริด้านการเมืองการปกครองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. สถาบันไทยศึกษา และฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : 2531.
- เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. ประชาธิปไตยแบบไทย : ความคิดทางการเมืองของทหารไทย (2519 - 2529). สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : 2533.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ ภรณ์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ บรรณาธิการ. จาก 14 ตุลา ถึง 6 ตุลา, มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : 2541.
- ชลธิ ยังตรง “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชกับการปกครองไทย” น. 68 ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชกับการปกครองไทย, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2539.
- พิทยา ว่องกุล, ประชาภิวัฒน์ : บทเรียน 25 ปี 14 ตุลา . โครงการวิถีสรรคน์, กรุงเทพฯ : 2541.
- ลิขิต ธีรเวคิน. การเมืองการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม. สนพ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2541.
- วรรณ เจริญศรีพงษ์ ประชาธิปไตย น. 211 ใน การเมืองเบื้องต้น พลศักดิ์ จิโรศิริ บรรณาธิการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2531.
- สุรชาติ บำรุงสุข. ทหารกับประชาธิปไตยไทย จาก 14 ตุลา สู่ปัจจุบันและอนาคต. ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก. กรุงเทพฯ : 2541.
- หอสมุดรัฐสภา. รัฐสภาไทยได้ร่มพระบารมี 50 ปี ทรงครองราชย์. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2539.

ภาษาอังกฤษ

Andrew Heywood. Politics. 2nd ed . New York: PALGRAVE. 2002.